

(CU PREA'NALTA VOE.)

GAZETA

DE

TRANSILVANIA.

БРАШОВ

Nro. 1.

12. Martie 1838.

Prețul prenumerații dinpreună cu Poșta Literară este pînă la 1. Iulie 2 Fl. r. m.
iar' cu poșta 2 Fl. 24. kr. r. m.

ТРАНСИЛВАНИА.

Брашов 22. Март. Антр' четате аша маре, кѣм есте а ноастрѣ, фѣсерѣм аінсіці антр'хста ан де петрекѣніи театрале. — Дар' че екѣрїе, кѣнд възѣрѣм дін ноѣ театрѣл дескїс шї о соціетате де ділетанці адѣнатѣ дін жѣніи шї дін фрѣмоаселе челе аесе але четѣциі жѣкѣнд кѣ анѣзмѣнаре вреднїкѣ де тоатѣ лаѣда!

Анѣлаціа Са К. К. апостолоаска Мѣрїре саѣ анѣврат прїн преа'налта са хотѣрѣре дін 20. Февр. а. к. пе домнѣл гѣперїнтендентѣл релїції реформате дін Трансїлванїа Іоан Антал дін деосїкїтѣ граціе ал дѣрѣї кѣ кѣрци ноїїлітаре.

Фѣгѣраш 18. Март. Астѣзї пѣла 8 чеасѣрї неаѣ антїмпїнат ан орашѣл нострѣ о антѣмпларе анфрїкошатѣ де фок, прїн каре пе аннѣгѣ кѣтеѣа касе че сѣ топїрѣ, саѣ фѣкѣт шї треї прѣнчї жѣрѣфа флакѣрїлор.

ЖНГІА РІА.

Бѣда 9. Март. Анфрїкошата антѣмпларе, че о ацепта азкѣїторїї дін каселе де пе аннѣгѣ дѣнѣре сосї. Ла 6. а лѣніи ачестїа ешї дѣнѣреа дін цѣрѣмѣрїле сале де кѣтрѣ Бѣда, шї крескѣнд възѣнд кѣ окїї, анѣндѣз ѣлїціале жѣр анпрежѣр. Мѣлате фамїлії треѣїрѣ сѣ'шї пѣрѣсакѣ азкѣшїрїле сале шї сѣ се мѣте ан алтеле маї сїгѣре. Пе ѣлїці шї ан пїаца дела Бѣда веке ѣмѣлѣз азкѣїторїї кѣ лѣнтрїале. Астѣзї рѣсѣфлѣз нѣпѣсѣтѣїції маї ѣшор; пентрѣ кѣ ан ноаптеа трекѣтѣ алчепѣ сѣ сказѣ ѣнфлареа дѣнѣрїї шї ієвїреа слоїлор салѣеѣе. Аша есте нѣдежѣде кѣмкѣ песте пѣцін вомѣ скѣпа де ачест нѣказ.

СПАНИА.

Анѣїїнѣрїале де еїрѣїнѣз а Реѣентїї Іѣзабелїї анпротїѣа Претендентѣлї де трон Дон Карлос сѣ амѣлѣескѣ. Ла 19. Февр. Ценералѣл Флїнтер рїсіпї де тот оїрїале карлїстїче комѣндате де Іара, прїнѣнд 1600 шї оморѣнд 200 дін трѣншїї. Дон Басїліо (ѣн попѣ фѣкѣт генерал ан партеа лѣї Дон Карлос.) Анкѣ аѣ сѣферїт о пердере крѣнтѣ. Ценералѣл Нарѣаец аѣ трїмїс пе Брїгадїрѣл Мацарредо ла Мадрїд, ка сѣ анѣїїнѣзѣ пе гѣвернѣ, кѣмкѣ дѣнѣл пѣнѣ ан прїмѣварѣ ва маї пѣне ан пїчодаре 12,000 де педестрашї шї 1500 кѣлѣрашї, дескѣмѣа гѣвернѣл сѣ ва анвої ла ѣнеле сѣфатѣрї каре ле ва да ел.

Ан Кортеѣ *) дін 14. Февр. ла Мадрїд саѣ фѣкѣт чеа маї маре тѣрѣраре, каре антре алте мѣлате аѣ арѣтат че фелїѣ де сїмтїменте шї планѣрї адѣсерѣ апѣрѣторїї капїталеї Спанїї ан мїжлокѣл адѣнѣрїї націонале. Поате фї нерѣшїнаре маї неаѣзїтѣ, дескѣт а антѣрї, кѣмкѣ Мїнїстерїѣл лор н'аѣ възѣмат констїтѣціа патрїей, каре кѣпрїнсѣз аверїле ачелора че фѣїрѣ дїннїантеа ѣчїгѣторїлор; каре ієгонї (сѣрїгїнї) неїноѣації, маї нїанте де че ар фї фост анпѣтернїчїт ла ачѣеа де вreo леѣе, каре депѣтаціїле провїнціале ле аѣ топїт антр'ѣна кѣ іѣнतेде реѣолѣціонаре, каре пѣсѣ о комїсіе, ка сѣ капете анѣїїнѣзїрї таїнїче деспре пѣрерїле полїтїчѣшї а персоанелор де жѣдеѣе, шї дела 16. Аѣг. 1836 пѣнѣ ла 18. Аѣгѣст 1837 фѣкѣ сѣ трагѣ тоате статѣрїле сѣѣт чѣл маї неаѣзїт деспотїзм? Нерѣшїнареа шї обрѣснїчіа есте

*) Аша сѣ кїамѣ адѣнарїа оѣїаескѣ де аколос.

Beispielloses furchtbares Unglück, welches den 16 März 1838, in Ofen und Pesth, naturerloser Jamer in beyden Städten.

Die Greuel der Verwüstung der furchtbaren Ueberschwemmung, das Elend der Tausend und aber Tausende, die das hart Verhängniß erleide. Es ist nicht mehr davon die Rede sein Haus zu schützen vor den andrängenden Fluthen seine Habe zu retten aus den reisenden Wogen; glücklich Drejenigen, die mit dem nackten Leben davon gekommen sind, und wie Vielen aber ward es nicht so gut! Entweder sie wurden unter Ruinen einstürzender Häuser begraben, oder sie fanden ihren Tod, bey der Versuche ihr Leben zu retten. In der gränzenlosen Verwirrung, welche gegenwärtig herrscht, ist es unmöglich, officiele genügende Data zu erhalten; Nachdem das Wasser am 15. den ganzen Tag bedeutent gefallen war, erreichte es in der Nacht um 11 Uhr die unerhörte Höhe von 29 Schuh, 4 Zll. 9 Lin. Während der Eisstoß in den nächst verfloßenen Tagen nur merkliche und unterbrochene Bewegungen machte, war er des Nachts im vollen Gange, mehrere laargerissene Schiffe, Mühlen, Hausdächer, Holzwerk u. a. m. mit sich führend. Viele Häuser wurden durch andrängende Eisschollen entweder beschädigt oder ganz weggerissen; viele, gleichsam schwimmend im Wasser, stürzten unter furchtbarem Getöse zusammen. Auf den Neustift wurde die ganze Donauzeile bis auf einige Häuser durch den Eisstoß weggerissen; mehrere sind eingerissen; viele stark beschädigt. In der Wasserstadt und Matzenstadt ist ebenfalls eine große Anzahl von Häusern theils schon vernichtet, theils von Einsturz bedroht. In Altosen sind mehrere hundert Häuser zu Grunde gegangen. Es bietet Scenen dar, vor denen das menschliche Herz zurückerbebt. Der Noth und Hülfeschrey dringt aus den untern Stadttheilen Ofens bis in die Pestung. Das Auswandern dauert Tage und Nächte hindurch. Sr. k. k. Hof. der dchl. Erz. Joseph, Palatin u. geruhten mildreichste 36 Zimmer im k. Schlosse den Bedrängten zu überlassen. Pesth. Hier überstieg die Donau in der Nacht vom 13 auf den 14 den Waizner Dammt. Das Eis stellte sich dan in den Csepelher Donuanarme und bey Sároksar fest, und das Wasser ergoß sich längst der ganzen Stadt über die Ufer. Noch vor Mitternacht stürzten die ungestümen Fluthen in die Häuser, der Donau nächst gelegenen Gassen mit solcher Wuth, daß den Bewohnern des Erdgeschosbes kaum Zeit zur Rettung ihrer Person blieb. Schon am andern Morgen bald nach 6 Uhr begann das Gekrache einstürzender Häuser in der Josephstadt, Franzstadt, und der untern Donau Reihe, und wiederholte sich des Tages leider nur zu oft. Sr. k. k. Hofheit der durchl. Erzherzog Stephan, welcher am ersten Tage dieses ungeheuren Unglücks mit Lebensgefahr nach Pesth fuhr, durch seine hohe Gegenwart den gesunkenen Muth erhob, und Trost und Hülfe an die Hartbedrängten spendete. Von der Gegend der reformirten Kirche hörte man den vielstimmigen Angstschrey: Hülf! um Gottes Willen Hülfe! — Plötzlich krachte und tröhtete es furchtbar wie ein Pelatonfeuer, und die Stille des Grabes folgte diesen furchtbaren Tönen — Erstlagene und ertrunkene Menschen die noch meist unter Schutt und Trümmer vergraben liegen, dürfte man die Summa von 3000 annehmen.

Де зна ар фі сз не темемъ маі мѣлт, кѣмкз адекз гѣстѣла де четіт есте пзнз а-кѣм ла ноі фоарте пѣцін. Ачестѣ о кѣноа-щемъ кѣ тоціі, прічина анкз оцімъ. Шкоа-леле ноастре пѣціне кѣте ле авемъ сжнт де вѣнз ла ачееа. Сз не гѣтѣмъ ампрежѣр ан тоате пѣрціле, ші не вомъ анкредінца, кѣм-кз методѣла шкоалелор ноастре аѣ фост пзнз акѣм іп рѣахі ампедекзторіѣ іар' нѣ ан-демнзторіѣ ла о кѣлтѣрѣ маі словоаѣ ші маі аналтѣ. Амповорареа меморіеі кѣ апз-сарееа анцелесѣлѣ ші а жѣдекзціі тінерілор ачестѣ есте карактерістїка шкоалелор ноа-стре. Че мїрарѣ дарѣ, дакз тінѣрѣла саѣ жѣ-неле кѣм скапз дінтр'ѣн класѣ ант'алтѣла трѣнтѣще кѣрціле ші класіціі чеі скѣмпі, акз-рор ел нѣма спініі іар' дѣлачееа нѣ о аѣ сімцііт нічі одатѣ; ші ачела, каре арѣнкасѣ тео-лоґїа моралѣ ан мѣрѣш, маі аѣре соці де-стѣі ант'алт анцѣлес. Кѣці сжнт каріі пе-трекѣ шкоалеле тоате, фѣрѣ сз ціе оаре маі сжнт алте кѣрці де ачел феліѣ, афарѣ де челе прескрісѣ прін класѣрї. Класіціі, ка-рїі ар тревѣі сз не фіе чееа маі скѣмпз хрѣнз пентрѣ мінтеа ші ініма ноастрѣ нѣі пре-ціім дін дестѣла! Дар' сз ле лѣсѣмъ ачесте, кѣ сжнт кам сѣпѣрѣчоае. — Аѣтѣа зїк нѣ-маі, кѣмкз пе лѣнѣз тоате скѣдеріле ші рѣ-чееаа че о авемъ асѣпра четітѣлѣ де кѣрці ші де алте феліѣрї де скріерї періодїче, аѣ венїт тотѣш тімпѣла, ан каре ѣн нѣмѣр маре дін націоналістї сімѣескѣ кѣ фербінѣалѣ ші ціѣ де че авемъ тревѣінѣз неапѣратѣ. Кѣ-теѣа мїі де преоці ромѣнеціі, дінтре каріі — анѣміт анлонтрѣ ампѣрѣціі Австрїі парте маре аѣ трекѣт ші прін шкоале маі налте, кѣтеѣа шкоале бѣне, кѣм есте Дїѣѣла ші Се-мінарїѣла дін Блаж кѣ 18 Професорї алешї, каре маі вѣртос де ѣн жѣмѣтѣте де веак анкоаче аѣ дат ші дѣ пзнз асѣзї вѣрѣаці вѣеднїчі ан тоате пѣрціле ші ла тоатѣ ромѣнімеа; аша ші Гїмназіѣла де ла Бейѣш ан Ынгарїа, шкоалеле дела Аѣрад шѣл. дар' ан Бѣковїна ші ан челе доѣ провинціі? О мѣлціме де вѣрѣаці ант'алте пласе кѣм — ка сз тѣ-чемъ де кѣціѣа вѣіскопї кѣ рѣвнѣ адедѣрат апостолеаскѣ — дерегѣторї політїчешї, доф-торї, осташї; ачещїа парте маре сімѣескѣ че не тревѣе невоїндѣсе деодатѣ а ші кѣѣта мїжлоаче де ажѣторїѣ. Че е маі мѣлт? Ан-сѣш Фрѣмоаселе ноастре аѣ анчепѣт сз спрїжонеаскѣ антрепрїндерїле челе фолосітоаре! Де алтѣ парте іарѣ — прекѣм дела анѣла ноѣ анкоаче мѣ анкредінцаіѣ — ведемъ ѣнїі вѣр-ѣаці кѣ челе маі греле слѣжбе ампрежѣраці а нѣшї преѣета а сз кѣпрїнде ші кѣ про-дѣчерї літераре. Бїне есте Домнїі меї, аша

ші фачещї, марї пілде аѣещї спре ачестѣа ан вѣрѣаціі веакѣрїлор! Тѣчідіа, Ыенофон, По-лібіе, І. Чезар аѣ фост ѣенерарї ші скрііторї тот деодатѣ. Ыїчеро ера де дїмїнеаѣа пзнз сара кѣпрїнс ан фортѣм кѣ тревїле ренѣ-блїчешї ші тотѣшї кѣте скріерї немѣрїтоаре лѣсѣ ла лѣме! Плініе ера консѣл, Платарх професор. Кенїмъ маі анкоаче Фрїдерїкѣ чел маре Країѣл Борѣціі четеа сїнгѣр жѣлѣрїле сѣпѣшілор сѣі, ші тотѣш іаѣ рѣмаѣ тім-пѣ ка сз скріе ші кѣрці де мѣлт преѣѣ, Професорїі прін Франѣа ші Ыерманїа кѣ-прїншї кѣ челе маі греле катедре, даѣ ла лѣме лѣкрѣрї класїче немѣрїтоаре. Антрѣ а-дѣвѣр сз паре, кѣмкз грѣѣтѣціле ѣнеш дер-гѣторїі даѣ пѣтере дѣхѣлѣ оменеск, ші не-грешїт кѣмкз одїхна преа мѣлтѣ ші комо-дїтѣтеа нѣ есте бѣнѣ; еа молешеще, лѣнѣе-зеще пѣтерїле мїнціі ка ші апа стѣтѣтѣтоаре.

Сѣрѣѣа оар прїчїнѣі чїнеѣа де чееа маі маре педекз а спорїрей ноастре. Всте аша; дар' оаре ѣнде сз аѣлѣ омѣла ачела, каре дѣпѣ че кіелѣеще сѣме пентрѣ трѣпѣла сѣѣ, сз нѣшї ціе дѣхѣл вѣеднїк де дої треї гал-бїнї, каре ар аѣеа сѣі жѣрѣеаскѣ пе кѣрці ші пе алте мїжлоаче тревѣінѣоае спре амѣл-ціреа кѣноцінѣелор ші полерееа са?

Дѣпѣ ачесте тоате ар фі сз дескоперїмъ ла Чїтїторїі ношрїі ші планѣла дѣпѣ каре вомъ пѣрѣеде лѣкрѣнд ла Новала ноастрѣ; дар' ачестѣ анкѣ леене лл ва аѣла орї чїне каре ціе кѣмкз ної сжнтемъ анчепѣторї ан патрїіле ноастре ші воїмъ іарѣш парте маре анчепѣторїлор сз дѣмъ хрѣнз. —

Дѣпѣ кѣм ам фост анціїнѣат ла анчеп-ѣтѣла анѣлѣі, ної вомъ ѣрма рѣгѣлат ода-тѣ пе сѣпѣтѣмѣнѣ кѣ дареа фолор ноастре амѣндоз пе кѣте о коалѣ; ансѣ дакз вомъ ведеа, кѣмкз нѣмѣрѣла четїторїлор ношрї сз амѣлѣеще, атѣнчї вомъ ѣрма кѣ флѣа по-літїчеаскѣ а о да де доѣ орї пе сѣпѣтѣмѣ-нѣ. Тот сѣет ачееаш кондїціе фѣгѣдѣімъ, кѣмкз вомъ анчепе о фолѣз кѣ літере лѣ-тїнешї одатѣ саѣ де доѣ орї пе лѣнѣ дѣ-пѣ стѣрїле ампрежѣр, ші матерііле де ті-пѣрїт анкѣ не вом стѣрѣдѣі але амѣбнѣтѣціі.

Тот деодатѣ поѣтїмъ пе ДД. Пренѣме-ранціі, сз бїневоїаскѣ ане ажѣта ла жѣрѣеле ноастре челе амповорѣтоаре трїмїціндѣне ба-нїі де пренѣмерацие кѣт маі ан граб.

Пренѣмерациа сз полте фаче ан тоате провинцііле ла тоате Дерегѣторїіле де постѣ.

Анціїнѣзрї де фелїѣрїмі де вѣнѣзрї ші кѣмпѣрѣрї, арѣнде ші алтеле анкѣ прїїмім ан Флѣа ачестѣ, пентрѣ каре сз ва плѣтї кѣте ѣм крїїцарїѣ де арїїнт пе ѣн рѣнд тіпѣрїт.